

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана
Огієнка Факультет української філології та журналістики
Кафедра журналістики

**Силабус
навчальної дисципліни
«Журналістське розслідування»**

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу, мова викладання	ЖУРНАЛІСТСЬКЕ РОЗСЛІДУВАННЯ Мова викладання – українська.
Викладачі	Почапська Оксана Іванівна, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри журналістики
Профайл викладача	Почапська Оксана Іванівна – Кафедра журналістики (kpnu.edu.ua)
E-mail	pochapska.oksana@kpnu.edu.ua
Консультації	середа 15.00–16.00 / 15.30–16.30 Місце проведення консультацій – 120 аудиторія (центральний корпус), платформи MOODLE, ZOOM.

2. Анотація до курсу

«Журналістське розслідування» — це дисципліна, яка формує базові компетенції, необхідні для роботи журналіста-розслідувача, формує навички користування законодавством для захисту журналістів-розслідувачів, дозволяє практично опанувати навички проведення журналістських розслідувань, проводити фактчекінг, а також адаптувати текст журналістського розслідування під різні медійні платформи (друковані медіа, аудіальні й аудіовізуальні медіа, інтернет-медіа). Протягом навчання студент повинен оволодіти теоретичними та практичними навичками роботи з інформацією та її перевіркою, засвоїти базові закони роботи з документами, «живими» джерелами інформації, навчитися створювати журналістські розслідування, вміти працювати в ситуаціях конфлікту, володіти технічними засобами журналістської діяльності, використовувати мультимедійні інструменти та сервіси для створення журналістського розслідування.

3. Мета і завдання курсу

Мета дисципліни – ознайомити студентів з основними поняттями і теоретичними положеннями курсу; виробити вміння правильно й ефективно застосовувати їх на практиці, розуміти особливості сучасного інформаційного простору, володіти механізмом пошуку джерел інформації; оволодіти найхарактернішою рисою сучасної вітчизняної журналістики – налаштованістю не стільки на повідомлення новин, як на їх аналіз, дослідження, витлумачення подій, процесів, ситуацій, що відбуваються.

Загальнотеоретичні завдання: розширити знання здобувачів вищої освіти в галузі методології проведення журналістських розслідувань; сформувати розуміння природи журналістського розслідування; поглибити навички роботи майбутніх журналістів у різних жанрах для різних медійних платформ.

Практичні:

- забезпечити розуміння студентами основного завдання журналіста-розслідувача: це не просто фіксація події, а й бачення причинно-наслідкових зв'язків, що існують між явищами, вміння визначати їх причини, оцінювати їх значимість, прогнозувати розвиток;
- ознайомити студентів з передумовами і причинами виникнення журналістського розслідування;

- забезпечити глибоке осмислення найхарактернішої риси сучасних журналістських розслідувань – традиційної націленості їх не стільки на висвітлення негативних явищ життя, як на причини їх появи, їх аналіз, дослідження, витлумачення подій, процесів, ситуацій, що відбуваються у зв'язку з цією подією;
- вивчити особливості проведення журналістських розслідувань;
- навчити проводити фактчекінгове розслідування, розмежовуючи факти від оцінок і суджень;
- розвинути уміння виявляти приховане упередження;
- навчити використовувати відкриті бази даних для збору інформації;
- навчити використовувати і аналізувати великі масиви цифрової інформації, знаходити закономірності, а також встановлювати причинно-наслідкові зв'язки.

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі соціальних комунікацій, що передбачає застосування положень і методів соціальнокомунікаційних та інших наук і характеризується невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 01	Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях
ЗК 05	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій
ЗК 06	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації
ЗК 07	Здатність працювати в команді
ЗК 11	Здатність спілкуватися державною мовою
ЗК 14	Здатність генерувати нові ідеї (креативність)
ЗК 18	Здатність розуміти особливості й наслідки впливу комунікаційних технологій на аудиторію

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК 02	Здатність формувати інформаційний контент
СК 03	Здатність створювати медіапродукт
СК 04	Здатність організовувати й контролювати командну професійну діяльність
СК 06	Здатність до провадження безпечної медіадіяльності й здорового способу життя
СК 11	Формування базових уявлень про правову систему медіадіяльності
СК 12	Здатність створювати власний медійний текст / медійний продукт на основі етичних і правових норм із врахуванням інформаційних потреб і запитів цільової аудиторії
СК 13	Здатність виявляти навички роботи універсального журналіста у регіональній редакції
СК 14	Здатність до самопрезентації та самоіміджування

4. Формат курсу

Стандартний курс (очний, заочний). Можливе застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання Moodle та застосунків для проведення відеоконференцій (Google Meet, Zoom, BigBlueButton).

5. Результати навчання

ПРН 02	Застосування знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції
ПРН 06	Планувати свою діяльність та діяльність колективу з урахуванням цілей, обмежень та передбачуваних ризиків
ПРН 08	Виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування цих знань
ПРН 09	Оцінювати діяльність колег як носіїв прав і обов'язків членів суспільства, представників громадянського суспільства

ПРН 13	Передбачати реакцію аудиторії на інформаційний продукт чи на інформаційні акції, зважаючи на положення й методи соціальнокомунікаційних наук
ПРН 18	Використовувати необхідні знання й технології для виходу з кризових комунікаційних ситуацій на засадах толерантності, діалогу й співробітництва
ПРН 20	Дотримуватися професійних і етичних стандартів у професійній діяльності
ПРН 21	Працювати в регіональних редакціях для задоволення інформаційних запитів аудиторії

6. Обсяг і ознаки курсу

Найменування показників	Характеристика навчального курсу
	денна форма навчання
Освітньо-професійна програма	Філологія галузі знань 06 Журналістика спеціальності 061 Журналістика
Рік навчання / рік викладання	Третій
Семестр вивчення	Шостий
ЄКТС	4
Загальний обсяг годин	120
Кількість годин навчальних занять	48
Лекційні заняття	20
Практичні заняття	28
Самостійна та індивідуальна робота	72
Форма підсумкового контролю	Екзамен

7. Пререквізити і кореквізити курсу

Дисципліни-пререквізити: Вступ до спеціальності, Інформаційні жанри, Аналітичні жанри, Медіаосвіта і медіаграмотність.

Кореквізити: Створення і просування медіапродукту, Історія зарубіжної журналістики. Паралельне вивчення дисципліни «Журналістське розслідування» і дисциплін «Створення і просування медіапродукту», «Історія зарубіжної журналістики» дасть можливість не лише сформуванню навички роботи журналіста-розслідувача, але й навчить студентів працювати із архівними джерелами для пошуку інформації, а також структурувати матеріал відповідно до того типу медіа, для якого він призначається.

8. Технічне й програмне забезпечення, обладнання

Вивчення курсу не потребує спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного забезпечення, однак можливе використання проектора й ноутбука / персонального комп'ютера для створення презентацій у форматі MS Power Point або інших. Передбачається застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання MOODLE та платформ для відеозв'язку ZOOM, Google Meet, BigBlueButton. Для роботи із відкритими базами даних студентам знадобиться можливість використовувати можливості реєстрації через BankingID чи за допомогою цифрового підпису. Крім того, студенти матимуть доступ до сервісів YouControl.

9. Політика курсу

Відвідування занять. Очікується, що здобувачі вищої освіти відвідуватимуть лекційні та практичні заняття. Під час відвідування всіх видів занять і консультацій очікується дотримання правил внутрішнього розпорядку Кам'янець-Подільського національного

університету імені Івана Огієнка (<http://kpnu.edu.ua/pravyla-vnutrishnoho-rozporядku/>) та етичних норм поведінки.

Очікується, що здобувачі вищої освіти дотримуватимуться термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. За несвоєчасно подані роботи / завдання (з порушенням визначених термінів) знижуватимуться бали.

Якщо здобувач вищої освіти не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях, виконав завдання модульної контрольної роботи (МКР) або самостійної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Пропущені заняття здобувач вищої освіти має відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Очікується, що здобувачі вищої освіти поступово відпрацьовуватимуть пропущені заняття й завершать цей процес вчасно (до останнього практичного заняття з дисципліни). Відпрацювання лекційного заняття передбачає знання здобувачем вищої освіти питань плану. Відпрацювання пропущеного практичного заняття передбачає опанування теоретичних питань плану заняття й виконання запланованих завдань.

Очікується, що здобувачі вищої освіти не будуть запізнюватися на заняття, а мобільні телефони під час занять використовуватимуть лише з освітньою метою.

Академічна доброчесність. Дотримання академічної доброчесності регулюється Кодексом академічної доброчесності Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (<https://drive.google.com/file/d/1UXqhkTdz-TJoPFKFueSsc5v25FlqVAIW/view>) та Положенням про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (https://drive.google.com/file/d/1Wi2EaD27TABQU_0BgslxnZWQK77HEWkh/view).

Очікується, що роботи здобувачів вищої освіти будуть їх оригінальними міркуваннями. Відсутність покликань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Списування під час контрольних робіт та екзамену заборонені (зокрема, з використанням мобільних пристроїв). Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента та фактів списування є підставою для її незарахування викладачем (незалежно від масштабів плагіату чи обману).

Література. Для пошуку рекомендованої літератури здобувачі першого рівня можуть послуговуватися бібліотекою університету, кафедри журналістики та інтернетними ресурсами. Здобувачі заохочуються до використання літератури, якої немає з-поміж рекомендованої.

Комунікування з викладачем. Спілкування з викладачами здійснюється під час лекційних і практичних занять (участь у бесідах, дискусіях, відповіді на питання тощо). Очікується, що здобувачі першого рівня будуть ставити викладачам запитання, цікавитися додатковими відомостями й сучасними практико-орієнтованими знаннями з курсу.

Викладачі щотижня проводять консультації.

10. Схема курсу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	зокрема				
лк		пз	лаб.	інд.	с.р.	
Тема 1. Журналістське розслідування як жанр журналістики. Завдання предмет журналістського розслідування	8	2	2		2	2
Тема 2. Специфіка пошуково-творчого процесу в роботі журналіста-розслідувача. Технологія журналістського розслідування.	10	4	2		2	2

Тема 3. Особливості інтерв'ю під час проведення журналістського розслідування. Психологічні складові інтерв'ю. Інтерв'ю і допит.	8	2	2		2	2
Тема 4. Відкриті бази даних у роботі журналіста-розслідувача. Аналітика баз даних.	18	4	6		4	4
Тема 5. Верифікація інформації. Фактчекінг як тренд журналістського розслідування	18	4	6		4	4
Тема 6. Етика та безпека журналіста під час роботи над журналістським розслідуванням	8	2	2		2	2
Тема 7. Від аналітики до композиції: особливості підготовки і структурування журналістського розслідування для різних типів медіа	12	2	4		4	2
Тема 8. Підготовка і проведення власного журналістського розслідування	34				34	
Разом годин	120	20	28	-	54	18

11. Система оцінювання та вимоги

Розподіл балів, що присвоюються студентам:

денна форма навчання

Поточний і модульний контроль (100 балів)			Екзамен
Поточний контроль	Самостійна робота	МКР	
20 балів	20 балів	20 балів	
			40 балів

Поточний контроль (20 балів)

Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях – 12 (https://drive.google.com/file/d/1aD_jeL-jGRbDWAegkQ58tdMxxbqQKufF/view).

Здобувачеві вищої освіти, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчальних занять, в журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів.

Здобувач вищої освіти, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Поточну заборгованість, пов'язану з непередбаченою або недостатньою підготовленістю до навчальних занять, здобувач вищої освіти повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Самостійна робота (20 балів)

Самостійна робота здобувача вищої освіти із дисципліни «Журналістське розслідування» полягає у проведенні власного журналістського розслідування (може бути розслідування проведене за відкритими базами даних, або розслідування, проведене із використанням методу «журналіст змінює професію»).

При оцінці самостійної роботи враховуються такі критерії:

- Повнота зібраної інформації (0-5 балів)
- Розкриття теми (0-5 балів)
- Формулювання проблеми (0-5 балів)

- Структурування (відповідно до типу медіа, для якого проводиться розслідування) (0-5 балів)

Максимальна оцінка – 20 балів.

Самостійна робота 20 балів	«задовільно»	11-13
	«добре»	14-18
	«відмінно»	19-20

Модульна контрольна робота (20 балів)

Модульна контрольна робота виконується у письмовій формі. До її написання допускаються всі здобувачі вищої освіти. Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати. Невиконання МКР оцінюється 0 балів.

Здобувачі вищої освіти, які за результатами виконання МКР отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

МКР 20 балів	«задовільно»	11-13
	«добре»	14-18
	«відмінно»	19-20

Здобувачі вищої освіти, які мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, не допускаються до екзамену. Вони отримують допуск після ліквідації академічної заборгованості за результатами поточного контролю. При складанні екзамену здобувачі вищої освіти повинні набрати бал не менше 24 від загальної кількості (40), що складе 60% від загального вагового балу.

Здобувачам вищої освіти, які не отримали екзамену, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість після належної підготовки. Ліквідація академічної заборгованості за результатами семестрового контролю дозволяється до початку наступного семестру в час, визначений графіком ліквідації академічної заборгованості, та допускається не більше двох разів з навчальної дисципліни: один раз викладачеві, другий – комісії, яка створюється за розпорядженням декана факультету.

Якщо здобувач вищої освіти ліквідує академічну заборгованість на засіданні комісії, яка створюється за розпорядженням декана факультету, його відповідь оцінюється за 100-бальною шкалою без урахування результатів поточної успішності.

Підсумковий рейтинг з навчальної дисципліни

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100 і більше	A (відмінно)	відмінно
82-89	B (дуже добре)	добре
75-81	C (добре)	
67-74	D (задовільно)	задовільно
60-66	E (достатньо)	
35-59	F _X (незадовільно з можливістю повторного складання)	незадовільно
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)	

Перескладання рейтингових оцінок (від 60 і більше балів) з метою їх підвищення дозволяється лише у виняткових випадках за погодженням з деканом факультету та з дозволу ректора університету.

Рейтингова оцінка у балах знань, умінь і навичок здобувача вищої освіти на навчальних заняттях з навчального (змістового) модуля обчислюється після проведення цих занять та ліквідації поточної заборгованості, пов'язаної з пропусками занять, невідповідністю або недостатньою підготовленістю до них.

12. Основна література

1. Бель Б., Бурмагін О., Патора Т., Хоменок О. Посібник з журналістських розслідувань: теорія та практика. К., 2013. 190 с.
2. Виговська Н.А. Журналістське розслідування : методичні рекомендації до практичних занять і самостійної роботи для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра напряму підготовки «Журналістика». Запоріжжя, 2016. 55 с.
3. Вайшенберг З. Новинна журналістика: навчальний посібник. К., 2004. 262 с.
4. Глушко О. Журналістське розслідування: історія, теорія, практика. Навчальний посібник. К., 2006. 144 с.
5. Гороховський О. Фактчек як тренд розслідувань: можливості та перспективи. Практичний посібник. Чеська Республіка, 2019. 144 с.
6. Гороховський О., Мельниченко-Курганова О., Мірошніченко П., Островська Н. Фактчекінг і медіаграмотність: словник термінів. Електронний ресурс: <https://without-lie.info/laboratory/posibnyky/faktchekinh-i-mediahramotnist-slovnyk-terminiv/>
7. Еверетт Девід. Навчальний посібник репортера. К.: IREX ПроМедіа, 1999.
8. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості: Підручник. Л., 2004. 326 с.
9. Мурікан Жак. Журналістське розслідування. К., 2003. 64 с.
10. Фактчек. Методологія та практичне застосування. Посібник для тренера. Електронний ресурс: <https://without-lie.info/laboratory/posibnyky/faktchek-metodolohiia-ta-praktychne-zastosuvannia-posibnyk-dlia-treneriv/>
11. Хоменок О.С., Бурмагін О.О., Іванова К.Б., Рибка Є.М., Томіленко С.А. Журналістське розслідування: навчальний посібник для початківців. Мелітополь, 2008. 182 с.
12. Ярощук О., Ільченко В., Ткачук В. Розслідування у сфері енергетики. Як перетворити ідею на аргументований текст. К., 2020. 48 с.